

ชื่อเรื่องคุณิพนธ์ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา
 โดยการปล่อยชั่วคราว

ชื่อผู้เขียน นายสิทธิพร บุญคุ้ม

ชื่อปริญญา นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2550

คณะกรรมการที่ปรึกษาคุฏีนิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ ประธานกรรมการ
2. ดร. อัมภารักษ์ วิเศษสมิต
3. ดร. อภัย อาทิวะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยในการศึกษาเชิงคุณภาพนั้นจะเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในการปล่อยชั่วคราว และในขณะเดียวกัน ก็มุ่งคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายและสังคมส่วนรวมควบคู่กันไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญมีดังนี้

1. คติยาเสพติดให้โทษที่มีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิต คติที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเคยหลบหนีการปล่อยชั่วคราวในคดีอื่นมาก่อน และคติที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ควรได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีดังกล่าวมีพฤติกรรมในการหลบหนี
2. การพิจารณาปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานและศาลได้ให้ความสำคัญแก่หลักประกันทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักการที่ให้ปล่อยชั่วคราวเป็นหลัก
3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนหลักการที่ให้ปล่อยชั่วคราวเป็นหลัก การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐเท่าที่

จำเป็นโดยควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้ (1) ในคดีความผิดลหุโทษนั้น มิให้มีการควบคุมตัวจำเลยในชั้นศาล (2) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน หากมีเหตุจำเป็นต้องมีประกันให้กำหนดวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท เว้นแต่มีเหตุสมควรที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น (3) ในกรณีเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่งปล่อยชั่วคราว สั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ร้องขอมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ (4) ให้เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง ทำรายงานและเสนอความคิดเห็นต่อเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งปล่อยชั่วคราวหรือศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสอง มีหน้าที่เพิ่มเติมในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้ขึ้นการปล่อยชั่วคราวเป็นระยะ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดผิดเงื่อนไขหรือมีพฤติการณ์หลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือเป็นอันตรายต่อสังคมแล้ว ให้เจ้าพนักงานดังกล่าวรายงานให้เจ้าพนักงานหรือศาลทราบโดยเร็ว เพื่อพิจารณาเปลี่ยนแปลงคำสั่งต่อไป (5) ในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น หากศาลมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย และพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบขณะศาลมีคำสั่งเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีดังกล่าวมีพฤติการณ์น่าจะหลบหนี หรือจะไปก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายหากได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้ว ในกรณีนี้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี มีอำนาจที่จะอุทธรณ์คำสั่งของศาลได้ โดยถ้าเป็นศาลชั้นต้นให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ และถ้าเป็นศาลอุทธรณ์ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา (6) หลักการที่กำหนดให้ปล่อยชั่วคราวเป็นหลัก การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐเท่าที่จำเป็น ควรนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้มีความชัดเจนและมีกฎหมายรองรับ

การวิจัยเชิงปริมาณนั้นจะมุ่งศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปล่อยชั่วคราวของเจ้าพนักงาน ในการยุติธรรม โดยศึกษาตัวแปรอิสระได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม คือ อายุ ระยะเวลาในการทำงานและประเภทของการเป็นเจ้าพนักงาน และตัวแปรกลางได้แก่ ทักษะเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ซึ่งได้แก่ ทักษะต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราว ทักษะต่อ

ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราว ทศนะต่อการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราว ทศนะต่อความไม่เสมอภาคอันเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจ และทศนะต่อความจำเป็นในการมีนายประกันอาชีพ สำหรับตัวแปรตาม ได้แก่ การพิจารณาประเภทการส่งปล่อยชั่วคราว ซึ่งมีอยู่ 3 ประเภท คือ การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน และการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ เจ้าพนักงานในการยุติธรรม ซึ่งก็คือ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวโดยตรง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มเจ้าพนักงานในการยุติธรรมจากกรุงเทพมหานคร และภูมิภาคทั้ง 9 ภาค ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 383 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยแบบปกติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญมีดังนี้

1. ประเภทของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม อันได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา มีความสัมพันธ์กับทศนะเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในส่วนของกฎหมาย และการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราว โดยในส่วนของกฎหมายนั้น พนักงานสอบสวนมีทศนะต่อกฎหมายไปในทางคุ้มครองสิทธิมากกว่าผู้พิพากษา ส่วนเรื่องการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวนั้น พนักงานสอบสวนมีทศนะในเรื่องนี้แตกต่างไปจากผู้พิพากษาและพนักงานอัยการ โดยพนักงานสอบสวนมีทศนะต่อการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวไปในทางคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญามากกว่าผู้พิพากษาและพนักงานอัยการ

2. อายุและระยะเวลาในการทำงานของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม มีความสัมพันธ์กับทศนะเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราว โดยพบว่า เจ้าพนักงานในการยุติธรรมที่มีอายุมาก และเจ้าพนักงานในการยุติธรรมที่มีระยะเวลาในการทำงานมามากมีทศนะต่อการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวในทางคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในระดับที่ต่ำ ในทางกลับกันเจ้าพนักงานในการยุติธรรมที่มีอายุน้อยและ

เจ้าพนักงานในการยุติธรรมที่มีระยะเวลาในการทำงานน้อยจะมีทักษะต่อการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวในทางคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาอยู่ในระดับสูง

3. ระดับการศึกษาและประเภทของการเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ไม่ส่งผลต่อการพิจารณาประเภทการปล่อยชั่วคราว

4. ลักษณะส่วนบุคคลและทักษะเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม มีอิทธิพลต่อการพิจารณาประเภทการปล่อยชั่วคราว ดังนี้

4.1 กรณีที่ 1 การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน

การปล่อยชั่วคราวกรณีนี้ มีทักษะต่อการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวและทักษะต่อระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวที่มีอิทธิพลต่อการปล่อยชั่วคราวกรณีนี้ โดยทักษะต่อการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวมีอิทธิพลในทางบวก กล่าวคือ ถ้าเจ้าพนักงานในการยุติธรรมมีทักษะต่อใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวในทางคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยมีระดับการเห็นด้วยเพิ่มขึ้น อัตราการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน ก็จะเพิ่มขึ้นตาม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้เจ้าพนักงานในการยุติธรรมจะมีทักษะต่อการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวในทางคุ้มครองสิทธิมากเพียงใด แต่ก็ยังใช้วิธีการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกันอยู่นั่นเอง

ส่วนทักษะต่อระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวนั้น มีผลในทางลบ กล่าวคือ ถ้าเจ้าพนักงานในการยุติธรรมมีทักษะต่อระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวในทางคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยมีระดับการเห็นด้วยมาก อัตราการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกันนั้นจะมีจำนวนลดลง

4.2 กรณีที่ 2 การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน (ไม่มีหลักประกัน)

การปล่อยชั่วคราวในกรณีนี้ มีเพียงทักษะต่อการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อการปล่อยชั่วคราวประเภทนี้ โดยมีอิทธิพลในทางลบ กล่าวคือ ถ้าทักษะต่อการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวมีระดับการเห็นด้วยเพิ่มขึ้น อัตราการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน (ไม่มีหลักประกัน) ก็จะลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจ้าพนักงานในการยุติธรรมจะมีทักษะเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวในทางคุ้มครองสิทธิมากเพียงใดแต่วิธีการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันแต่ไม่มีหลักประกันก็ยัง

คงมีอยู่น้อยนั่นเอง สะท้อนให้เห็นว่าการปล่อยชั่วคราวนั้นเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ยังให้ความสำคัญกับหลักประกันอยู่นั่นเอง

4.3 กรณีที่ 3 การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน

การปล่อยชั่วคราวในกรณีนี้ มีเพียงทัศนคติต่อความไม่เสมอภาคอันเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจเท่านั้น ที่มีอิทธิพลต่อการปล่อยชั่วคราวประเภทนี้ โดยมีอิทธิพลในทางบวก กล่าวคือ ถ้าเจ้าพนักงานในการยุติธรรมมีทัศนคติต่อความไม่เสมอภาคอันเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจไปในทางคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ในระดับสูง อัตราการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันก็จะสูงตามไปด้วย ซึ่งการปล่อยชั่วคราวกรณีนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหาและจำเลยอย่างมาก แต่จากข้อมูลในการรวบรวม พบว่ามีเพียงร้อยละ 8 เท่านั้น ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวในกรณีนี้

Dissertation Title : Provisional Release and the Protection of the
Rights and Liberties of Alleged Offenders and
the Accused in Criminal Cases

Student's Name : Mr. Sitthiporn Boonklum

Degree Sought : Doctor of Laws

Major : Laws

Academic Year : 2007

Advisory Committee :

1. Assoc. Prof. Dr. Poom Chokmoa Chairperson
2. Dr. Ampharat Wisetsmith
3. Dr. Uthai Arthivech

The research for this dissertation was conducted through the use of both qualitative and quantitative methodologies.

The qualitative approach was particularly concerned with the trend of protecting the rights of the accused and the defendant through provisional release. At the same time there is an intention to safeguard both the community and the rights of the victim of criminal actions.

An analysis of available information shows the following:

1. In the cases of drug-related crimes carrying the penalty of execution or imprisonment for life, as well as when the accused has previously fled to

evade punishment or in cases in which the accused has no permanent domicile, it should be presumed that they are likely to flee under such circumstances.

2. Regarding the release of the accused, officials and the courts usually put weight solely upon security. However this state of affairs is not in conformity with prior probation policy.

3. The criminal procedure code should be amended so as to be in accord with the prior probation policy. Nonetheless, the accused should be detained only if necessary.

The amendments should be as follows:

- (1) In regard to petty offences, the accused should not be detained by the court.
- (2) In regard to cases which carry a penalty of less than three years imprisonment, the accused should be released without bail, or not more than 60,000 baht security if necessary, exceptional cases notwithstanding.
- (3) If officials or the court exercising jurisdiction do not discharge the defendant upon bail being posted, the accused is entitled to appeal.
- (4) Officials whose duties entail responsibilities involving judicial officials or the court responsible for allowing bail in accordance with the Criminal Procedure Code, Section 108, Paragraph Two, should occasionally carry out follow-up inquiries concerning those provisionally released. If any defendant or person accused breaches the conditions of bail, appears to have fled, has tampered with evidence, or appears to be dangerous to the community, said officials shall report such information to responsible officials or the court having jurisdiction in order to have the earlier decision reviewed.
- (5) If in cases in which the punishment is fixed

with a penalty of a minimum imprisonment of five years or more and the accused or defendant is released provisionally, then the concerned investigating official or the public prosecutor exercising responsibility at the time when the court issued the order in question, determines that it is probable that the accused would flee upon release, would become a public danger or could cause harm in any fashion, said official or public prosecutor is entitled to appeal the bail order to a higher court having jurisdiction. (6) For the sake of clarity and legal exactness, the Criminal Procedure Code should include the principle that the accused should be provisionally detained only if necessary.

The quantitative section of the dissertation investigates factors related to provisional release orders issued by judicial officials. Such factors are divided into three groups contained variables as specified below:

1. Independent variables encompass personal demographical characteristics of judicial officials, namely, age, length of judicial experience and type of official.

2. Intermediate variables encompass the views of judicial officials concerning provisional release. Such views are derived from the following circumstances:

- Legal provisions related to provisional release;

- Regulations related to provisional release;

- Discretionary judgment regarding provisional release;

- Economic inequality; and

- Necessity of having a professional bail bond provider.

3. Dependent variables involve considerations attendant upon provisional release. Such releases are divided into three categories as follows:

Provisional release with bail and security;

Provisional release with bail; and

Provisional release without bail.

The target group of this study was comprised of judicial officials, investigatory officials, public prosecutors and judges. They are directly concerned with the question of provisional release. A random sampling of such officials was taken in Bangkok and nine regional offices. The research population comprised 383 members. The research tool used in the sampling was a questionnaire. The data collected were analyzed, formulated and tabulated in terms of percentage, average, standard deviation to determine degree of diversity in responses, and variable analysis. The techniques of Pearson interrelation and normal recession analysis were used to test the data obtained.

The findings of this information analysis are as follows:

1. In regard to judicial officials, i.e., investigatory officials, public prosecutors, and judges, they all have views concerning provisional release since they are compelled to make decisions in this regard. Research indicates that investigatory officials are more protective of the rights of alleged offenders and the accused. Therefore, the views of investigatory officials differ from the views of judges and public prosecutors.

2. The age of judicial officials is related to their views concerning discretionary provisional release. The older judicial officials are less protective of the rights of alleged offenders and the accused than those who are younger.

3. The educational level and the type of judicial official do not affect decisions regarding provisional release.

4. Personal demographical characteristics and the views of judicial officials regarding provisional release have affects on considerations of what kind of provisional release is appropriate as follows:

4.1 Provisional release with bail and security:

A view on the uses of provisional release and on the regulations governing provisional release has affects on provisional release in this case. A particular view on the use of provisional release has a positive affect on outcome. If the number of judicial officials utilizing provisional release with a view to protecting the rights of alleged offenders and the accused increase, then there will be a proportional increase in the number of provisional releases with bail and security. This shows that even if judicial officials have decided in favor of a provisional release, they still prefer to exercise the option of provisional release with bail and security.

On the other hand, a view on the regulations of provisional release has negative affects. If the number of judicial officials who agree with the application of the regulations of provisional release is large, the number of provisional release with bail and security will proportionately decrease.

4.2 Provisional release with bail (but without security):

A view on discretionary provisional release has affects on provisional release in this case, but in a negative way. Even if the judicial officials agree in favoring discretionary provisional release, the number of provisional releases with bail (but without security) is still low. This result indicates that the fact that an increasing number of judicial officials who allow provisional releases to protect the rights of alleged offenders and the accused has no influence upon the type of provisional release such officials select. They still prefer to use provisional release with bail and security.

4.3 Provisional release without bail:

A view on the financial inequality of people has positive affects on provisional release. If the number of judicial officials who consider the financial inequality of people as an essential factor to take into account with a view to protecting the rights of alleged offenders and the accused is at a high level, then the number of provisional release without bail will be proportionately high. Provisional release without bail is very helpful to alleged offenders and the accused. Unfortunately, findings show that only 8% of the alleged offenders and the accused were provisionally released without bail.